

РЕШЕНИЕ

№ 5348

гр. София, 26.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 172 СЪСТАВ, в публично заседание на шестнадесети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: **ДЕСИСЛАВА Г. ИВАНОВА**

при участието на секретаря **МОНИКА В. АСЕНОВА**
като разглежда докладваното от **ДЕСИСЛАВА Г. ИВАНОВА** Гражданско дело № 20221110121118 по описа за 2022 година

Производството е образувано по искова молба, уточнена с молба от 11.05.2022 г., подадена от М. на в. р. срещу ЗАД „Д.Б.: Ж. и З.“ АД, с която са предявени обективно кумулативно съединени осъдителни искове с правно основание по чл. 432, ал. 1 КЗ вр. чл. 429, ал. 1, т. 2 вр чл. 111, ал. 5, т. 3 ЗОП.

При условията на евентуалност от М. на в. р. срещу „Р. - С.“ ООД са предявени осъдителни искове с правно основание по чл. 55, ал. 1, предл. 3 вр. чл. 88 ЗЗД и иск по чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

Ищецът извежда съдебно предявените субективни права при твърдение, че по силата на сключен договор за обществена поръчка № 105-ОП-И/25.11.2020 г. е възложил на „Р. - С.“ ООД да изпълни обществена поръчка с предмет: Изпълнение на ремонтни дейности в сградата, предоставена за управление на МВнР с адрес: адрес, срещу заплащането на възнаграждение. Предметният обхват на сключения договор бил очертан в чл. 1, ал. 2 от договора и включвал дейностите, както следва: Дейност I – „Изготвяне на инвестиционен проект във фаза „технически проект...“; Дейност II – „Изпълнение на СМР на етап 1 по КСС 1... „; Дейност III – „Упражняване на авторски надзор по време на изпълнение на СМР“. Според чл. 6, ал. 1 от договора, възложителят бил задължен да плати на изпълнителя обща цена в размер на 406 840 лв. без ДДС или 488 208 лв. с начислено ДДС, определена съгласно ценовото предложение на изпълнителя, съставляващо Приложение № 3. Ищецът твърди, че посочената в договора цена била крайна и не подлежала на промяна. Счита, че съгласно чл. 6, ал. 1, изпълнителят е потвърдил, че цената по договора е единственото възнаграждение за изпълнение на дейностите по договора и възложителят не дължи на изпълнителя каквито и да било други суми. Навежда доводи, че изпълнителят му предоставил гаранция за обезпечаване на изпълнението по договора, в размер на 20 342 лв., под формата на банкова гаранция, която била преведена на 10.11.2020 г. Съгласно чл. 20, ал. 1 от договора, изпълнителят предоставил гаранция за авансово плащане,

обезпечаваща 100% размера на авансово предоставените средства по договора с включено ДДС. В тази връзка, изпълнителят – ответник в настоящото производство „Р. - С.“ ООД сключил договор за застраховка с ответника „Д.Б.: Ж. и З.“ АД, по който бенефициент бил възложителя. В изпълнение на договорните си задължения, възложителят превел авансово по сметка на „Р. - С.“ ООД сумата от 426 648 лв., представляваща сбор от цената на дейностите по т. II и т. III от предметния обхват на договора. Сочи, че изпълнителят е изготвил и предал инвестиционен проект – фаза „Технически проект“ с обобщена (генерална) количествено – стойностна сметка, съгласно която за реализирането на етап № 1 и етап № 2 от инвестиционния проект са предвидени общо 822 638 лв. без ДДС. В тази връзка, сочи че осигуряването на средствата по инвестиционния проект, изготвен от изпълнителя, е било невъзможно без изменение на сключения договор, което било в противоречие със законоустановените изисквания на ЗОП и би довело до изменение на първоначално обявените условия за изпълнение. Поддържа, че изпълнителят е поел възложената работа при посочените в договора цени и условия, като обстоятелството, че съгласно изготвения от него инвестиционен проект, цените са се оказали много по-високи от предвидените в договора, е обусловило невъзможността за изпълнение, съответно изменение на условията по договора, което от своя страна представлявало виновно неизпълнение на задълженията на ответника. В тази връзка, възложителят отправил покана до „Р. - С.“ ООД за подписване на допълнително споразумение за прекратяване на договора по взаимно съгласие, като в съдържанието на полученото писмо с изх. № 21-00-48/21.07.2021 г. било посочено, че в случай на отказ от сключване на споразумение за прекратяването на договора по взаимно съгласие, то писмото следва да се счита за едномесечно писмено предизвестие за прекратяването му от датата на получаване. С писмото била отправена и покана за доброволно възстановяване на авансово заплатените средства в размер на 426 648 лв. с ДДС в срок до 29.07.2021 г., както и че МВнР ще заплати на изпълнителя само реално изпълнената част от договора – проектиране на стойност 61 560 лв. с ДДС. В отговор на полученото писмо, ответникът „Р. - С.“ ООД, с писмо с изх. № 35/26.07.2021 г., отказал да сключи споразумение за прекратяването на процесния договор, като възразил срещу предявеното искане за възстановяване на платения аванс от възложителя и изложил твърдения относно наличието на насрещни вземания, дължими от МВнР. Поради изложеното, твърди че правоотношението е прекратено с изтичането на срока на отправеното предизвестие, поради което на основание чл. 50 от договора, изпълнителят му дължи неусвоената част от авансово предоставените средства, ведно със законната лихва от датата на прекратяването на договора. Отбелязва, че от преведената авансово сума на стойност 426 648 лв. следва да бъде приспадната сумата от 61 560 лв., дължима с оглед изпълнението на определени дейности от страна на „Р. - С.“ ООД, както и 20 342 лв. – банкова гаранция, предоставена от изпълнителя, за която същият се е съгласил да бъде прихваната срещу насрещните му задължения. Твърди, че изпълнителят му е възстановил част от получения аванс с изплащането на сумата от 323 304,62 лв., като невъзстановената част от вземането възлизала на 21 441,38 лв. Излага доводи, че върху посоченото вземане са налице основания за начисляване на мораторно обезщетение считано от 21.08.2021 г. Счита, че доколкото застрахователят - ЗАД „Д.Б.: Ж. и З.“ АД е осигурил покритие срещу риска от виновно неизпълнение на договорните отношения между застрахования и бенефициента, то същият следва да му заплати авансово предоставените средства в полза на изпълнителя, като обосновава размерът на щетата, представляваща невъзстановената част от авансово платените средства в размер на 21 441,38 лв. В тази връзка, сочи че със заявление-писмо с изх. №

21-00-48/24.09.2021 г. е предявил претенцията си по щета пред застрахователя, който бил поканен да изпълни в срок не по-късно от 08.10.2021 г. Навежда доводи, че въпреки надлежното изпълнение на изискванията на застрахователя с оглед предоставянето на документи, същият е отказал да удовлетвори претенцията му. Ето защо моли съда да осъди ответника ЗАД „Д.Б.: Ж. и З.“ АД за сумата от 21 441,38 лв., представляваща застрахователно обезщетение за невъзстановената част от авансово платена цена по прекратено правоотношение по договор за обществена поръчка № 105-ОП-И/25.11.2020 г., ведно със законната лихва за забава от датата на исковата молба до окончателното погасяване на вземането, както и сумата от 1107 лева – мораторно обезщетение, начислено върху стойността на посоченото главно вземане за периода от 08.10.2021 г. до 19.04.2022 г. При условията на евентуалност, в случай че исковите претенции срещу застрахователя бъдат отхвърлени, моли съда да осъди ответника „Р. - С.“ ООД за заплащането на сумата от 21 441,38 лв., ведно със законната лихва за забава от датата на исковата молба до окончателното изплащане на вземането, както и за сумата от 1393,67 лв. – мораторно обезщетение, начислено от датата на прекратяване на договора – 21.08.2021 г. до 19.04.2022 г.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът ЗАД „Д.Б.: Ж. и З.“ АД е подал отговор на исковата молба. Взема становище за неоснователност на предявените искове. Счита, че стойността на претендираното застрахователно обезщетение е прекомерно завишена. Твърди, че неизпълнението на договорните задължения от страна на застрахования изпълнител се дължи и на поведението на МВнР, довело до прекратяването на процесния договор и преустановяването на финансирането на проекта. Оспорва наличието на основания за ангажиране на отговорността му. Навежда доводи, че изпълнителят е възстановил стойността на авансовото плащане след прихващане на насрещните вземания свързани с изпълнението на договора, прекратен по вина на възложителя. Релевира възражение за съпричиняване на вредите от страна на МВнР, доколкото същият не е следвало изначално да одобрява изготвения инвестиционен проект от изпълнителя. При условията на евентуалност, моли съда да намали размера на дължимото обезщетение поради наличието на значителен принос от страна на възложителя във връзка с прекратяването на договора. Сочи, че извънсъдебно отправеното от ищеца искане за изплащане на обезщетение е следвало да бъде оставено без уважение, доколкото основанието му не е било установено въз основа на безспорни писмени доказателства.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът „Р. - С.“ ООД е подал отговор на исковата молба. Взема становище за неоснователност на предявените искове. Оспорва твърдението на ищеца относно наличието на допуснато от дружеството виновно неизпълнение на договорните задължения. Навежда доводи за погрешно формирана от изпълнителя преценка относно обема и количеството на възложената работи по вина на възложителя. Сочи, че по отношение на процесното вземане е извършено извънсъдебно прихващане с насрещни вземания на изпълнителя за сумите, както следва: 3163,78 лв. – дължимо възнаграждение за изготвени извън обхвата на договора дейности по фактура № 936/30.08.2021 г.; 9138,80 лв. – възстановяване на заплатена премия за сключване на застрахователен договор по застраховка „Гаранции“ на авансово преведени суми за периода 17.12.2020 г. – 31.05.2021 г., както и 9138,80 лв. – възстановяване на заплатена премия за сключване на застрахователен договор по застраховка „Гаранции“ на авансово преведени суми за периода 01.06.2021 г. – 30.11.2021 г. При условията на евентуалност релевира възражение за съдебно прихващане на претенциите на ищеца с посочените вземания. Моли съда да отхвърли

предявените искове. Претендира разноски.

Съдът, като съобрази доводите на страните и обсъди събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Изложените фактически твърдения са дали основание на съда да приеме, че е сезиран с обективно кумулативно съединени осъдителни искове с правно основание по чл. 432, ал. 1 КЗ вр. чл. 429, ал. 1, т. 2 вр. чл. 111, ал. 5, т. 3 ЗОП и иск по чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

При условията на евентуалност от М. на в. р. срещу „Р. - С.“ ООД са предявени осъдителни искове с правно основание по чл. 55, ал. 1, предл. 3 вр. чл. 88 ЗЗД и иск по чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

По основателността на главните искове с правно основание по чл. 432, ал. 1 КЗ вр. чл. 429, ал. 1, т. 2 вр. чл. 111, ал. 5, т. 3 ЗОП и иск по чл. 86, ал. 1 ЗЗД:

С оглед установяването на основателността на предявените искове в тежест на ищеца е да докаже наличието на виновно противоправно поведение от страна на изпълнителя на възложената работа по процесния договор за обществена поръчка, чиято гражданска отговорност към датата на деянието е застрахована при ответника ЗАД „Д.Б.: Ж. и З.“ АД, представляващо основание за прекратяване на правоотношението и възстановяването на изплатеното авансово плащане от възложителя, непогасеният остатък от което се дължи от застрахователя, доколкото е настъпило застрахователно събитие, представляващо покрит риск по сключената застраховка „Гаранции“.

При установяването на горните обстоятелства, ответникът следва да докаже, че е изплатил стойността на дължимото застрахователно обезщетение в търсения размер, както и че с поведението си ищецът е допринесъл за прекратяването на договорното правоотношение.

По отношение на иска с правно основание по чл. 86, ал. 1 ЗЗД в тежест на ищеца е да докаже наличието на главен дълг и момента на уведомяване на застрахователя за настъпилото събитие.

В тежест на ответника е при доказване на горните факти, да установи положителния факт на плащане на падежа.

Безспорни между страните са обстоятелствата, че по възлагане от ищеца, по силата на сключен договор за обществена поръчка № 105-ОП-И/25.11.2020 г., ответникът „Р. - С.“ ООД е бил натоварен да изпълни обществена поръчка с предмет: Изпълнение на ремонтни дейности в сградата, предоставена за управление на МВнР с адрес: адрес срещу заплащането на възнаграждение в размер на 406 840 лв. без ДДС, както и отправеното от страна на възложителя извънсъдебно изявление за прекратяване на договора с изтичането на едномесечния срок на предизвестieto, считано от датата на получаване на същото от изпълнителя. Не се спори между страните, че ответникът ЗАД „Д.Б.: Ж. и З.“ АД е осигурил застрахователно покритие по сключен договор за застраховка „Гаранции за възстановяване на авансово плащане“, обективизирано в застрахователна полица № BG050120000001423, с предмет - отговорността на изпълнителя във връзка с изпълнението на договор за обществена поръчка № 105-ОП-И/25.11.2020 г., с посочен бенефициент по договора – М. на в. р.. С доклада по делото, приет от страните, е отделено като безспорно и обстоятелството, че възложителят е извършил авансово плащане в полза на изпълнителя за сумата от 426 648 лв., от която му е била възстановена от изпълнителя сума на стойност 323 304,62 лв.

Спорно между страните е обстоятелството относно настъпването на застрахователно събитие, представляващо покрит риск от застрахователя, с оглед което същият дължи заплащането на застрахователно обезщетение в търсения размер.

От представената като писмено доказателство по делото застрахователна

полица № BG050121000000854, с период на валидност от 01.06.2021 г. до 30.11.2021 г., се установява че изпълнителят по процесния договор за обществена поръчка е застраховал отговорността си по „клауза 02“ от общите условия на застрахователя с предмет – „Гаранция за възстановяване на авансово плащане“, с уговорена застрахователна сума в размер на 426 648 лв., с посочен бенефициент - Министерство на външните работи. От данните в застрахователния договор е видно, че застрахователното покритие е за договор по обществена поръчка с предмет: „Инженеринг (проектиране, изпълнение на СМР и авторски надзор) за обект: Изпълнение на ремонтни дейности в сградата, предоставена за управление на МВнР с адрес: адрес.

Съгласно т. 13 от раздел III „Обект и обхват на застрахователно покритие“ от общите условия на застрахователя, приложими към сключената застраховка и представени по делото се установява, че застрахователят осигурява застрахователно покритие срещу риска от виновно неизпълнение на договорни отношения между застрахования и бенефициента или от съответната законова уредба, от което възникват задължение за плащане на гарантираните суми в полза на бенефициента.

Застраховка „Гаранции по договор“ представлява имуществена застраховка и в частност форма на застраховка на гражданска отговорност при неизпълнение на договорно задължение. Същата е посочена изрично като вид застраховка по КЗ в раздел II, буква „а“, т. 15, като сключването на този вид застраховка е уредено като възможност и в Глава XIII, Раздел I, чл. 111 ЗОП, съгласно която разпоредба възложителят по договор за обществена поръчка може да изиска от изпълнителя да предостави гаранция, която да обезпечи изпълнението на договора и/или на авансово предоставени средства по същия. Предвидените гаранции за изпълнение и техният процент се посочват в обявлението/поканата за откриване на процедурата по ЗОП, като участникът, избран за изпълнител, сам определя допустимата форма по чл. 111, ал. 5 ЗОП, в която да предостави на възложителя гаранцията – парична сума, банкова гаранция или застраховка. При предоставяне на гаранция под формата на застраховка, застрахователят става гарант на застрахования изпълнител съгласно условията на обществената поръчка и отговаря изцяло пред възложителя за поетите отговорности, записани в застрахователната полица. Застраховката покрива риска от финансови загуби при възникнали плащания по гаранцията /непряка гаранция/ или при неизпълнение на договорно задължение от страна на отговорното лице /пряка гаранция/. Доколкото договорът за застраховка има гаранционен характер, същият се сключва в полза на трето ползващо се лице – възложителя по договора за обществена поръчка, което в случай на настъпване на застрахователно събитие има право да получи застрахователното обезщетение – чл. 398 КЗ. В случая страните са обвързани именно от такъв договор за застраховка "Гаранция за изпълнение", обективиран в процесната застрахователна полица, по който застраховател е ответникът, а ползващо се лице от застраховката е ищецът, който може да търси застрахователното обезщетение директно от застрахователя, на основание чл. 432, ал. 1 от КЗ.

Отговорността на застрахователя е обусловена от тази на застрахования, която възниква по силата на гарантирания договор в резултат от неизпълнението. В този смисъл полицата "Гаранция за авансовото плащане" покрива възникването в полза на застрахования на вземане за връщане на авансово платената сума, когато такова вземане възникне по гарантирания договор и при необходимите предпоставки за това, а именно: виновно неизпълнение по договора за обществена поръчка. Ищецът, в качеството си на ползващо се от застраховката лице, е предявил своевременно претенцията си пред застрахователя, която претенция по размер не надвишава застрахователната сума. В тази връзка, следва да бъдат изследвани обстоятелствата, обуславящи прекратяване на сключения договор за обществена поръчка, респективно

настъпването на застрахователното събитие.

Ищецът твърди, че изпълнителят е изготвил и предал инвестиционен проект – фаза „Технически проект“ с обобщена (генерална) количествено – стойностна сметка, съгласно която за реализирането на етап № 1 и етап № 2 от инвестиционния проект са предвидени общо 822 638 лв. без ДДС. В тази връзка, сочи че осигуряването на средствата по инвестиционния проект, изготвен от изпълнителя, е било невъзможно без изменение на сключения договор, което било в противоречие със законоустановените изисквания на ЗОП и би довело до изменение на първоначално обявените условия за изпълнение. Поддържа, че изпълнителят е поел възложената работа при посочените в договора цени и условия, като обстоятелството, че съгласно изготвения от него инвестиционен проект, цените са се оказали много по-високи от предвидените в договора, е обусловило невъзможността за изпълнение, съответно изменение на условията по договора, което от своя страна представлявало виновно неизпълнение на задълженията на ответника.

Съгласно чл. 118, ал. 1, т. 1 ЗОП, възложителят прекратява договора за обществена поръчка или рамковото споразумение в предвидените в закон, в договора или в споразумението случаи или когато е необходимо съществено изменение на поръчката, което не позволява договорът или рамковото споразумение да бъдат изменени на основание чл. 116, ал. 1 ЗОП. Според чл. 116, ал. 1, т. 1 ЗОП, договорите за обществени поръчки и рамковите споразумения могат да бъдат изменяни когато промените са предвидени в документацията за обществената поръчка и в договора чрез ясни, точни и недвусмислени клаузи, включително клаузи за изменение на цената или опции; обхватът и естеството на възможните изменения или опции, както и условията, при които те могат да се използват, не трябва да води до промяна в предмета на поръчката или на рамковото споразумение. В настоящия случай, при изследване на съдържанието на процесния договор за обществена поръчка се установява, че съгласно чл. 6, ал. 3, страните са уговорили, че предвидената цена за изпълнението на възложената работа е крайна за отделните дейности, свързани с изпълнението на договора за времето на изпълнение на договора и не подлежи на промяна освен в случаите, изрично уговорени в договора и в съответствие с чл. 116 ЗОП. Съгласно чл. 7, ал. 2 от договора, общата цена по чл. 6, ал. 1 е окончателна и не подлежи на увеличение, като според чл. 7, ал. 1, т. 11, изпълнителните работи, които надвишават общата стойност на всички дейности за изпълнение на предмета на договора, остават за сметка на изпълнителя. Съгласно *Решение № 11245 от 5.11.2021 г. на ВАС по адм. д. № 8285/2021 г., VII о., докладчик съдията Мирослава Георгиева*, възложителите по договори за обществени поръчки нямат право да изменят договорите за възлагане на обществени поръчки, освен в изчерпателно предвидените хипотези на чл. 72 от Директива 2014/24, тъй като принципът е, че промяната в договорите би представлявала нова поръчка, предмет на допълнителна конкуренция. За да е налице нарушение на чл. 116, ал. 1 ЗОП, т. е. на забраната за изменение на договора за обществена поръчка, е необходимо да е налице сключено писмено споразумение между бенефициера и изпълнителя, с което договорът за обществена поръчка да е изменен. Изискването за писмена форма на договора за обществена поръчка като условие за неговата валидност – чл. 112, ал. 1 ЗОП, ясно сочи, че валидно изменение на този договор може да бъде постигнато само чрез сключено в писмена форма споразумение за неговото изменение. Всичко останало е неизпълнение – неточно, забавено, или друга форма на нарушение на Закона за обществените поръчки или на други нормативно установени задължения на бенефициера, по арг. на *Решение № 11472 от 11.11.2021 г. на ВАС по адм. д. № 7441/2021 г., VII о., докладчик председателят Соня Янкулова*. Видно от приложеното от ищеца ценово предложение, отправено от „Р. - С.“ ООД, същият е предложил цена за изпълнение на

обявената обществена поръчка в размер на 424 272 лева. От приетата по делото като неоспорена от страните допълнителна техническа експертиза се установява, че прогнозната стойност на изпълнение на обществената поръчка, изчислена като средна пазарна възлиза на 408 819,33 лв. Експертът е посочил, че при възлагането на обществената поръчка в достатъчна степен са били изяснени количества и видове работи от техническото задание на възложителя, както и от личния оглед на сградата, извършен от участниците в процедурата за избор на изпълнител, съответно че в съдържанието на заданието е включена достатъчна информация за съществуващото положение на сградата и специфичните изисквания към ремонтните дейности. Вещото лице е посочило, че при изследване на разходите за строителство към момента на обявяването на поръчката и към момента на изпълнението ѝ е налице увеличение от 9,6% инфлационен индекс. Следва да бъде съобразено, че в съдържанието на процесния договор не е предвидена възможност за изменението му вследствие на промяна в цените в резултат на инфлация. Настъпилите промени в цените не надвишат значително нормалния стопански риск на участниците в оборота, които дружеството - изпълнител като професионалист в тази област и при полагане на дължимата грижа /тази на добрия търговец/ е следвало да предвиди към момента на сключване на договора. В допълнение следва да бъде съобразено, че в приетата по делото строително-техническа експертиза е посочено, че разликата в стойностите за проектиране и изграждане на обекта – първоначална по обществената поръчка на стойност 406 840 лв. без ДДС и съгласно изготвените от изпълнителя КСС на стойност 822 638 лв. без ДДС, се дължи на включени в техническия проект и КСС към същия СМР, които не са били възложени и включени в таблицата към ценовото предложение, отправено от изпълнителя и таблицата към техническите спецификации на обществената поръчка. В тази връзка, прави впечатление, че цената, посочена от изпълнителя надхвърля 50 на сто стойността на основния договор, което обуславя невъзможността за неговото изпълнение. Съгласно чл. 116, ал. 2 ЗОП, в случаите по ал. 1, т. 2 и 3, ако се налага увеличение на цената, то не може да надхвърля с повече от 50 на сто стойността на основния договор или рамковото споразумение. Когато се правят последователни изменения, ограничението се прилага за общата стойност на измененията. Последователните изменения не трябва да целят заобикаляне на закона.

С оглед изложеното, настоящият съдебен състав счита, че ищецът е действал правомерно като е прекратил едностранно действието на договора с едномесечно писмено предизвестие отправено до изпълнителя, съгласно чл. 45, ал. 2, т. 3 от договора. С оглед изложеното, възражението на застрахователя за съпричиняване на вредоносния резултат е неоснователно. Съгласно чл. 118, ал. 1, т. 1 ЗОП, възложителят прекратява договора за обществена поръчка или рамковото споразумение в предвидените в закон, в договора или в споразумението случаи или когато е необходимо съществено изменение на поръчката, което не позволява договорът или рамковото споразумение да бъдат изменени на основание чл. 116, ал. 1. В чл. 46, ал. 2, т. 3 от процесния договор е уговорено, че за целите на договора страните ще считат за виновно неизпълнение на съществено задължение на изпълнителя, когато същият е допуснал съществено отклонение от условията за изпълнение на поръчката/техническата спецификация и предложението за изпълнение. При съобразяване на фактическата и правна страна на спора, се налага изводът че с промяната в посочената от изпълнителя цена за изпълнение на възложената работа, която надхвърля с 50 на сто стойността на основния договор, по отношение на същият е налице виновно неизпълнение на договорните му задължения, което има за последица прекратяване на правоотношението по договора за обществена поръчка. Според чл. 50, ал. 1 от договора, при предсрочно прекратяване на правоотношението,

изпълнителят е длъжен да възстанови неусвоената част от авансово предоставените средства.

В настоящия случай, по отношение на отговорността на изпълнителя, в случай на виновно неизпълнение на договорните му задължения, е налице застрахователно покритие от страна на ответника ЗАД „Д. Б.: Ж. и з.“ АД, като съгласно уговорения обхват на отговорността по клауза 02 – „Гаранция за възстановяване на авансово плащане“ от общите условия към застрахователния договор, предвидена в полза на трето ползващо се лице – Министерство на външните работи, следва че застрахователят следва да заплати в полза на ищеца непогасения остатък от предоставените авансово средства от възложителя. Безспорно в отношенията между страните е обстоятелството, че същите възлизат на стойност 21 441,38 лв., поради което искането на ищеца по чл. 432, ал. 1 КЗ за осъждане на застрахователя за заплащането на посоченото вземане е основателно и следва да бъде уважено изцяло.

По отношение на иска по чл. 86, ал. 1 ЗЗД:

Основателността на предявения иск за изплащане на мораторно обезщетение е обусловена от уважаването на претенцията за главното вземане. На изследване подлежи моментът, считано от който ответникът е изпаднал в забава за плащане на изискуемото вземане, дължимо в полза на ищеца. В настоящия случай е предявен иск за осъждането на ответника за заплащане на лихва за забава, начислена върху стойността на главницата за периода от 08.10.2021 г. до 19.04.2022 г., в размер на 1107 лева.

Съгласно чл. 429, ал. 1 КЗ, с договора за застраховка "Гражданска отговорност" застрахователят се задължава да покрие в границите на определената в застрахователния договор застрахователна сума отговорността на застрахования за причинените от него на трети лица имуществени и неимуществени вреди, които са пряк и непосредствен резултат от застрахователното събитие, в това число, по арг. ал. 2, т. 2, в застрахователното обезщетение се включват и лихви за забава, когато застрахованият отговаря за тяхното плащане пред увреденото лице. Съгласно чл. 429, ал. 3 КЗ, лихвите за забава на застрахования по ал. 2, т. 2, за които той отговаря пред увреденото лице, се плащат от застрахователя само в рамките на застрахователната сума (лимита на отговорност). В този случай от застрахователя се плащат само лихвите за забава, дължими от застрахования, считано от датата на уведомяването от застрахования за настъпването на застрахователното събитие по реда на чл. 430, ал. 1, т. 2 или от датата на уведомяване или на предявяване на застрахователна претенция от увреденото лице, която от датите е най-ранна.

Относно началния момент, от който застрахователят дължи лихва, е създадена практика по реда на чл. 290 ГПК, обективизирана в решение № 128 по т. д. № 2466/2018 г., решение № 60112 по т. д. № 122/2020 г., както и решение № 72 по т. д. № 1191/2021 г. на I т. о. на ВКС. С цитираната практика е разграничена отговорността на застрахователя за собствената му забава - чл. 497 КЗ - от отговорността му за забава като функционално обусловена от отговорността на делинквента – чл. 493, ал. 1, т. 5 КЗ, вр. с чл. 429, ал. 2, т. 2, вр. с ал. 3 КЗ. Прието е, че застрахователят следва да покрие спрямо увреденото лице отговорността на делинквента за дължимата лихва за забава от датата на уведомяването му за настъпилото застрахователното събитие или на предявяване на застрахователна претенция от увреденото лице, която от двете дати е най-ранна. Правилото, че лихвата се дължи от датата на уведомяването за настъпилото застрахователно събитие е възприето и в Решение № 79 от 4.08.2022 г. на ВКС по т. д. № 967/2021 г., I т. о., ТК, Решение № 50073 от 20.07.2023 г. на ВКС по т. д. № 587/2022 г., I т. о., ТК, Решение № 50006 от 23.02.2023 г. на ВКС по т. д. № 2407/2021 г., I т. о., ТК и Решение № 15 от 17.08.2023 г. на ВКС по к. т. д. № 2389/2022 г.

В настоящия случай, третото ползващо се лице по застраховката е подало заявление, получено от застрахователя на 24.09.2021 г., с което го уведомява за настъпилото застрахователно събитие, от която дата започва да тече лихвата за забава. Следователно, за периода 08.10.2021 г. до 19.04.2022 г. се дължи законна лихва по чл. 86, ал. 1 ЗЗД, чийто размер възлиза на сумата от 1155.45 лв., изчислен от съда на основание чл. 162 ГПК с помощта на онлайн лихвен калкулатор. В тази връзка, претенцията на ищеца за осъждане на застрахователя за заплащането на мораторно обезщетение на стойност 1107 лв., начислено върху стойността на главницата за периода 08.10.2021 г. – 19.04.2022 г. следва да бъде уважена в пълен размер.

Предвид основателността на главните искове, предявени от ищеца срещу ЗАД „Д. Б.: Ж. и з.“ АД, не е налице вътрешнопроцесуалното условие за разглеждане и произнасяне по евентуалните искови претенции срещу ответника „Р. - С.“ АД.

По отношение на разноските:

При този изход от правния спор право на разноски има ищеца на основание чл. 78, ал. 1 ГПК. Ищецът е представил по делото списък по чл. 80 ГПК, като е направил искане за присъждане на юрисконсултско възнаграждение, което на основание чл. 78, ал. 8 ГПК вр. чл. 25, ал. 2 вр. ал. 1 от Наредба за заплащането на правната помощ, съдът определя в размер на 540 лева. От представените писмени доказателства относно стойността на заплатената от ищеца държавна такса за образуване на производството в размер на 1033,70 лв., следва че в тежест на ответника ЗАД „Д. Б.: Ж. и з.“ АД заплащането на разноски на обща стойност от 1573,70 лв.

Ответникът по евентуалните искове „Р. - С.“ АД претендира присъждането на разноски за заплатено адвокатско възнаграждение в размер на 2640 лв., по отношение на които от ищеца е релевирано възражение по чл. 78, ал. 5 ГПК, което съдът намира за неоснователно с оглед извършените от процесуалния представител на ответника „Р. - С.“ АД действия по процесуално представителство и защита, материалния интерес, както и броя на проведените по делото открити съдебни заседания. Следва да бъде съобразено, че по арг. на *Определение № 347 от 10.05.2013 г., поставено по ч.т.д. № 17/2013 г. по описа на ВКС, II т.о.*, правото на разноски е признато от закона имуществено право за възмездяване на страната за разноските по извършените процесуалните действия и за защита по иницииран срещу нея съдебен процес. Евентуалният ответник, като участник в производството, извършва процесуални действия, по които заплаща разноски, включително и за защита от адвокат. В този смисъл и процесуалните му права следва да са приравнени с тези на ответника, по отношение на когото производството по делото е прекратено. Въз основа на изложените съображения настоящият съдебен състав приема, че по реда на чл. 78, ал. 4 ГПК право на разноски има и ответникът по евентуалния субективно съединен иск, който не е разгледан.

Мотивиран от изложеното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА ЗАД „Д.Б.: Ж. и з.“ АД, ЕИК ..., да заплати на М. на в. р., ЕИК ..., на основание чл. 432, ал. 1 КЗ вр. чл. 429, ал. 1, т. 2 вр. чл. 111, ал. 5, т. 3 ЗОП, сумата от **21 441,38** лева, представляваща дължимото застрахователно обезщетение по сключен в полза на ищеца застрахователен договор по застраховка „Гаранции“, обективиран в застрахователна полица № BG 050121000000854, във връзка с осигуреното застрахователно покритие за възстановяване на авансово плащане по сключен между

М. на в. р. и „Р. - С.“ ООД договор за обществена поръчка № 105-ОП-И/25.11.2020 г., ведно със законната лихва за забава от датата на исковата молба – 19.04.2022 г. до окончателното изплащане на вземането, както и мораторно обезщетение, начислено върху стойността на главницата, на основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД, в размер 1107 лева за от 08.10.2021 г. до 19.04.2022 г.

ОСЪЖДА ЗАД „Д.Б.: Ж. и З.“ АД, ЕИК ..., да заплати на М. на в. р., ЕИК ..., на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, направените в производството разноси, в размер на 1573,70 лева.

ОСЪЖДА М. на в. р., ЕИК ... да заплати на „Р. - С.“ ООД, ЕИК ... основание чл. 78, ал. 4 ГПК, направените в производството разноси, в размер на 2640 лева.

Препис от решението да се връчи на страните.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____